

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.
 A szerkesztőség kéziratok visszatérésére vagy megőrzésére nem vállal közt.
 Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 27.

Zászlónk.

Új esztendő felé, új kötelességek felé közeledünk.

Forrongásban van a világ, eszmék harca indult meg s a jövő képe attól függ, milyen rövid idő alatt jut diadalra a tisztesség, a belátás, az igazság, szóval a keresztény eszme.

Mert egy nem kétséges: előbb vagy utóbb, évtizedek vagy évszázadok múlva az igazságnak kell győznie. Az emberiség nem kormányvesztett hajó, a melyet minden hazug és üres szél kénye-kedve szerint sodorhat romlásába. Az emberiség nem prédára vetett tömeg, melyet kísérleti nyálként használhatnának fel kontárkodó stréberek. Megvan az emberiségnek a maga kormánya, megvan a maga nemes hivatása: kormánya az igazság, hivatása a tökéletesedés, mind nagyobb közeledés az Alkotóhoz.

Ma a hazugságok tengerén evezünk. Az ember el nem képzelné, micsoda hullámokat képes vetni ez a tenger. Hullámokat, a melyek nagysága megszedíti az alattuk hajókázó embereket. Hullámokat, a melyeket sokan úgy tekintenek,

mint a földi nagyság netovábbját — pedig az a hullám mihamar a mélységbe zuhan alá. Kell-e nagyobb hazugság, mint volt a francia forradalom? Toronymagasságra emelte a szabadság jelszavát — aztán lesülyedt a legönzőbb kényuralomig, a mikor előbb néhány fanatikus a hóhér bárdjával, majd a császár az ő saját személyes hiúsága érdekében a csatatéren ontatta milliók vérért.

Ennek a forradalomnak az indulóját választotta himnuszául korunk forradalma, a szociáldemokrácia is. Nem hiába egy a himnuszuk: egy a valódi jellegük is. Tévedésbe ejt mind a kettő. Az első a szabadságot hirdette, a második az egyenlőséget. Zsarnokságra vezetett az első, zsarnokságra vezet a második is. A terrorizmus épp olyan gonosz kiméletlenséggel tör be a magánélet szentélyébe, mint valamikor Fonché kémei és titkos besugói.

Ellentállani ennek az iránynak csak úgy lehet, ha téves mivoltát felismerjük és ellene szervezkedünk.

A mi lapunk a járványos hazugságok ellen küzd csaknem másfél évtized óta. Küzd az igazság erejével, a meggyőződés fegyverével. Küzd önzellenül, gyakran áldozatokkal, egyedül a becsületesen végzett munka tudatában keresve jutalmát.

A magyarság és a kereszténység frigyét tartjuk annak a forrásnak, melyből erre a hazára egyedül fakadhat áldás. Azokat a szennyes kezeiket, melyek e forrás tisztaságát el akarják homályosítani, kérlelhetetlenül üldözzük. Ezt a hazát magyarnak, nagyknak, erősnek, erkölcsösnek: tehát kereszténynek akarjuk látni.

Ez a mi zászlónk, ez a mi programunk.

Olvasóinkat, a kik e tiszta lobogó alatt állanak, arra kérjük, tartsanak ki az igazság lobogója alatt rendületlenül. Sőt gyarapítsák a mi hadseregünket. Diadalt akarunk aratni — már pedig minél nagyobb a sereg, annál biztosabb a győzelem. Legyen minden olvasónk terjesztője is a lapnak — nem nekünk tesz vele szolgálatot, hanem a zászlónknak: az igazságnak.

Minisztertanács. A kabinet tagjai és azok az államtitkárok, kik a kiegyezési munkálatokban részt vettek, ma délelőtt 10 órakor minisztertanácsra gyűltek össze, mely lapunk zártakor még tart. A minisztertanács azoknak a rendeleteknek végleges szövegezésével foglalkozik, melyekkei életbe fogják léptetni a kiegyezést. A rendeletet a szentesített kvóta-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A magyar »szent« korona.*

A »szent« szó a klasszikus kor nyelvéből kezdve olyan személyre vagy dologra alkalmaztatott, aki vagy amely Istennek van följánlva. Ósrégi kettős értelmezése ez a »szent« szónak s maga a Szentírás is e kétféle értelemben használja azt. Szentek az ó-szövetség szerint az elsőszülöttek, mert Istennek ajánltnak fel. Szent a hét hetedik napja és szent város Jeruzsálem stb.

A keresztény egyház a »szent« szót személyre való alkalmazásában értékében emelte. Belső, az illető személy erkölcsi mivoltával kapcsolatos jelentőséget adott e szónak s e szerint szentnek nevezzük azokat, akik Isten választottjaiként életüket kiválólólag Istennek szentelik s a mennyei koronát elnyerik. A mellett megmaradt a »szent« elnevezés az Istennek följánlott dolgokra is. Szent hely a templom, van szent olaj (sanctum oleum) stb.

Jogos-e ezek után s ha igen: mily mé-

* A Religio dec. 22-iki füzetéből.

tékben jogos a magyar »szent« korona elnevezés?

Onnan veszem aktuálisnak ezt a kérdést, mert az országgyűlési viták folyamán a néppárt részéről egy törvényjavaslatban a korona szó elé odatették a »szent« szó is, mint módosítvány s ez a körülmény arra vall, hogy a néppárt indítványára az ahhoz hozzájárult országgyűlés különös jelentőséget tulajdonított e szónak, mintegy külön hangsúlyozással illesztette bele a törvény szövegébe s ki akarta emelni, hogy Magyarország koronája szent.

A történelem folyamán váltokozva fordul elő a »korona« elnevezés a »szent korona« megjelöléssel. Eleinte a »szent« jelzőt nem használják. Így VII. Gergely pápa 1074. október 28-án Salamon királyhoz intézett levelében csak »koronát« emlit. A koronának és a koronázásnak eleinte nem lévén meg mai nagyságára, a történelmi emlékek aránylag kevés-szer szólnak a koronáról. A Corpus Jurisban a korona először 1404-ben említették Zsigmond király I. decretumában; a 2. §. emliti, hogy (quidam praelati, magnati, principesque et nobiles regni nostri) nos verum regem et dominum Ungariae diademate et solio ipsius regni nostri privare... satagebant. A korona szót

Mátyás 1462. évi II. törvénycikke használja, a mikor a hűtlenség eseteit felsorolva, 1. §-ában ezeket első sorban veszi közéjük: evidenter se erigens contra statum publicum regis et coronae. Még itt sem használják a »szent« jelzőt. Csak két évvel utóbb, Mátyás 1464-iki törvényében találjuk a sacra corona kifejezést. A II. törvénycikk címe: De conservatione sacrae coronae. Ez rendelkezik először is kifejezetten szent István koronájának őrzéséről, rendelve, hogy a szent korona kellő megőrzéséről és megtartásáról megszokott helyen alkalmas személyek által gondoskodjék a király, nehogy ismét idegen kézre kerüljön.

Ez az első törvényünk, a mely külön tartalmaz a koronára vonatkozó intézkedést. Meghozatalának előzményei, a hosszas küzdelmek, melyeket az ország a korona visszaszerzéséért folytatott, a súlyos feltételek, melyeket megadott a korona visszaadása fejében, mind mutatják azt a nagy jelentőséget, melyet az ország közvéleménye a koronának tulajdonított. Ez a jelentőség jut kifejezésre a törvényben is; a címmel együtt négyszer emliti a koronát s háromszor »szent« koronának nevezi. »Szent« koronáról tud Verbőczy is (I. rész, 9. cím, 6. §; I. rész, 13. cím, 2., 4., 5. §. stb.) bár rit-

Haas Fülöp és Fiai Nagyvárad Rákóczi-ut

Himanócsi-palota.

Cs. és kir. szab. szőnyeg és butorszövet gyárosok, magy. kir. udvari szállítók.

Az őszi és téli idény megérkezésével a t. c. közönség szives figyelmébe ajánljuk most érkezett szőnyegek, butorszövetek, ablakvédők, utazótakarók, függönyök, asztalterítők, storok.

Szabott árak!

Valódi keleti szőnyegek, perzsa, indus és smyrna minőségben.

Szabott árak!

Nagy választékban raktárunkon a »HAAS«-féle Agra és esomózott szőnyegek legjobbaknak vannak elismerve. Varrott paplanokban, gyapjutakarókban, lópekrécsében nagy raktár.

törvényvel együtt a hivatalos lap keddi, vagy szerdai száma fogja közölni.

Horvát helyzet. Zágrábból jelentik, hogy báró Rauch Pál tegnap és tegnapelőtt Zágráiban időzött s a volt nemzeti párt több tagjával értekezett. Igen kedvezően fogadták mindenütt s valószínű, hogy az unionisták nagy része csatlakozik hozzá. Rauch környezetéből azt erősítetik, hogy a nemzeti párt holnapi konferenciáján alig vesz tizentöt ember részt, mert a horvát helyzet ismerői nem tartják lehetségesnek a kibontakozást Rakodczay vezetésével.

Keszits Antal halála. Keszits Antal, az obudai kerület képviselője a karácsonyi ünnepek alatt meghalt. A kerületben már megindultak a korteskedések; pályáznak a mandátumért: Vörös László (pártonkívüli), Edelsheim-Gyulai Lipót báró (disszidens), itj. Holzspach Nándor (demokrata), Bodsenhard János (tüggetlenségi), Zboray gyógyszerész (polgári párti) és Márkus József (új demokrata.)

8° városi adóemelés.

Városi közgyűlés.

Tegnap letárgyalta Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága a város 1908. évi költségvetést s 8 százalék közköltőemelését állapított meg.

Eltelkenve attól, hogy lehet-e, vagy sem a polgárokat a nehéz viszonyok dacára újabb terhekkel sújtani, nem hallgathatjuk el megütközésünket a felett, hogy a városatyák a város ezen legfontosabb kérdésének tárgyalásánál oly csekély számban jelentek meg.

Mikor a részletekre került a sor, a 11 szavazattal bíró tisztviselőn kívül 14 törvényhatósági tag volt jelen.

A 8 százalék közköltőemelését változatlanul elfogadták s így a jövő évben ennyivel nagyobb teher hárul a polgárságra.

A rendkívüli közgyűlés este 8 óra utánig tartott s lefolyása a következő volt:

Glatz Antal főispán elnökölt.
Jelenvoltak:

Rimler Károly, Bordé Ferenc, dr Istvánffy István, Juricskay Barnabás, Gerő Armin, Komlóssy József, Lukács Odön, Tóth Márton, dr Baróthy Ákos, Kőszeghy József, Ragány János, Markovits Sámuel, Jablonszky Emil, Lakos Lajos, Guttmann József, Inceze Lajos, Inceze Lipót, dr Kurländer Ede, dr Moskovits József, Moskovits Mór, Moskovits Farkas, dr Munk Béla, Rendes Vilmos, i. j. Rimanóczy Kálmán, Gábel Jakab, Lövenstein Zsigmond dr Tóth Ferenc, dr Adorján Emil, dr Altman Jakab, Balogh Dóme, dr Berkovits Ferenc, Czegléd Sándor, Czegléd Jeremiás, Cser János, Déry János, Köblös Ferenc, Schwartz Izidor, dr Vučkics Gyula, Weisz Károly, dr Döry Ferenc, Fröhlich János, dr Hoványi Géza, dr Károly Irén, dr Kazay Kálmán, dr Konrád Márk, Kiss Dávid, Mezey Mihály, dr Molnár Imre, Nozák Rezső, Stark Gyula, dr Stokker József.

A rendkívüli közgyűlés megnyitása után rátértek a költségvetés és az ezzel kapcsolatos kérdések tárgyalására.

Első sorban a rendőrlétszám emelése. A tanács azon javaslatot tette, hogy a jelenlegi 95 rendőrlétszámot 8 első osztályú, 4 másodosztályú és 1 lovasrendőr szakaszvezetővel szaporítsák, továbbá 5 rendőr állásból ellenőri állást szervezzen a törvényhatóság. Ez az emelés évi 6500 kor. újabb kiadást okozna. Tehát majdnem 1 százalékos közköltőt jelent.

Dr Moskovits József a pótdómelemést szavazza meg. Indítványozza, hogy előbb magát a költségvetést vegyék tárgyalásra s azután bírálják el a kérvényeket. A rendőrség létszámának emelését megsavazza, mert arra kétségtelenül szükség van.

Dr Kurländer Ede nem helyesli a sorrend megváltoztatását s a napirend betartása mellett van.

Rimler Károly aggályosnak tartja ezt, mert az új kiadásokra azután nem találnak fedezetet.

Gábel Jakab pártolja dr Moskovits József felszólalását.

Balogh Dö e szintén ilyen értelemben szól.

Dr Molnár Imre az eredeti sorrend megtartását kívánja.

Glac Antal a tárgysorozat betartásához ragaszkodik.

A többség a rendőri létszám emelését elfogadta.

A tanács javasolta, hogy a városi tisztviselőknél a felemelt fizetés 15 százalékát adják meg az addigi 60—65—70 százalék mellett. Erre 18445 kor. 20 fillér szükséges.

Dr Moskovits József a tisztviselők helyzetének javítását óhajtja, de a mostani szomorú viszonyok között közköltőemelés nem szavazza meg a tisztviselőknél a 15 százalékemelést. Várjanak egy évig a tisztviselők, míg a helyzet javul.

Dr Hoványi Géza ellenkező véleményben van. Eppen a sanyaru viszonyok teszik szükségessé, hogy a tisztviselők helyzetén javítsunk. A 15 százalékot megszavazza.

A többség a tanács javaslatát fogadta el. A tanszemélyzet drágasági pótlékot kér a várostól.

A tanács a kérelem elutasítását javasolta.

Tekintettel arra, hogy a felemelt fizetés 15 százalékát a tanszemélyzet is megkapja, a drágasági pótlék iránti kérelmet elutasították.

A városi kézbesítők szintén drágasági pótlékot kértek, de a kérelmet elutasították.

Eppen így elutasították Csel Antal nyugvégrehajtó kegydíj iránti kérelmét.

A városi zeneiskola ügyét tanulmányozás végett kiadták a tanácsnak.

A költségvetés.

Ezután rátértek a város 1908. évi költség-előirányzatra. Ebben a tanács 8 százalék városi pótdómelemést javasol a hiány fedezésére.

Dr Adorján Emil elszomorítónak tartja a költségvetést. Arra is szolgálna a költségvetés, hogy feltárja a tanács programját. Ő már javaslatokat tett, de a tanács még csak nem is foglalkozott vele. Nem tesz semmit a nagy drágaság enyhítésére 16 év óta. A polgárság

káiban említi a koronát minden jelző nélkül is (I. rész, 14. cím, 2. §. stb.) Verböczynél találjuk kifejezve a közjogunkban azóta u. n. »szent korona elméletét«; »et . . . nobiles . . . membra sacrae coronae esse censetur« (I. rész, 4. cím, 1. §.) Az 1492. III., a koronázás előtti 1608. évi IV., a koronázás utáni 1608. évi XVI. törvények a koronát minden jelző nélkül említik; hasonlóképpen III. Ferdinánd hitlevele (1638. évi I. t.-c. 11. §.) I. Lipót hitlevele (1659. évi I. t.-c. 10. §.) Ebben ismét szent koronáról tud az 1715. évi II. t.-c. 1. §., III. Károly hitlevele (1715. évi II. t.-c. 6. §.) Ugyancsak 1715-ből a XXXVIII. t.-c. ismét intézkedvén a szent korona őrzéséről, mindenütt »szent« koronát említ. Ezen törvények 5. §-hoz van csatolva a koronaőrök eskümintája, mely azóta csekély változással azóta ma is használatban; ezen eskümintán is szent koronáról tud. Innen kezdve általános a »szent« korona elnevezés.

Semmiesetre sem véletlen műve, hogy a »szent« szó épen a protestantizmus tulsúlyra jutásának idejében marad el tüntetőleg a ko-

rona elől; a békésebb időkben aztán visszafoglalja előbbi helyét.

1867-ben a koronáról ismét kétféleképpen esik szó. Az 1867. évi I. II. és VI. törvények, melyek a koronázást, a hitlevelet, esküt és a koronaőrök megválasztását iktatják törvénybe, mindenütt a »szent« koronáról szólnak; a többi törvények azonban, így a XII. is, csak a »magyar koronáról« beszél. Ez a gyakorlat aztán lassan meghonosodik. M kor a koronáról valamely ünnepélyesebb alkalommal kapcsolatban van szó, »szent korona« a neve; egyébként a »szent« szó elhagyatik. Így valahányszor a koronaőrök megválasztását törvénybe iktatják, mindenkor »az ország szent korona őreinek megválasztásáról« szól a törvény; a törvényességben aztán még kétszer fordul elő a »korona« szó, egyszer a »szent« jelzővel, egyszer anélkül (1873. X., 1883. XIV. 1895. IX.) A koronaőr által letett eskü mindenkor csak a »szent koronát« említ. Az ország lélekemelőbb emlékünnepeinek, a honalapítás ezedéves fordulójának megünnepléséről szóló 1896. VII. t.-c. 1. §-a is ez ünnepélyes

szavakkal kezdődik. »A magyar szent korona országainak törvényhozása vallásos áhitattal ad hálát az isteni Gondviselésnek . . .«

Ezekon kívül azonban valahányszor szent István koronájáról van szó, legelőbnyire csak »korona«, a magyar korona névvel jelöltetik meg. Mintha »szent korona« kifejezés csak ünnepi alkalmakra tartanék fenn — vagy mintha némelyeknek nem tetszenék ez a megjelölés. A gyakorlatot visszaállítani látszik az 1906. évi XXIII. t.-c. »a magyar szent korona országainak külkereskedelmi statisztikájáról«, mely egy meglehetősen prózai tárgyú törvény címében jelzi a magyar koronát szentnek, ha aztán az a jelző a törvényben nem is használatban. Azóta a statisztika hivatal némely kiadványain is megjelenik a »szent« korona.

Visszatérünk tehát a Mátyás király korabeli gyakorlathoz: a korona szentnek tekintetik s fölvátva nevezzük szent koronának vagy csak egyszerűen koronának. Ez a történelem által igazolt használati mód. Gyökere van a multban — hajtásokat kell hoznia a jövőben. E hajtások pedig abban fognak nyilvánulni

„PFAFF“ KARÁCSONYI ÜDONSÁGAIVAL
MEGHÓDITOTTA AZ ŐRI KÖZÖNSÉGET

érdeklében is kellene tenni valamit. Most a bizalmi kérdést nem feszegeti. A jövő évben lesz a tisztújítás s akkor programot vár a város jövő fejlesztésére. Rátér a kérdés pénzügyi oldalára. Deficit csak a város könyvvizsgálásában van, a valóságban nincs. Az állami adóalap sem lett felvéve helyesen, mert sok új ház épült s új kivetési ciklus sokkal több adóalapot eredményez, mint fel lett véve. A jelen helyzet nem alkalmas a közköltő emelésre. A polgárság nyomoruságos helyzetét is figyelembe kellene venni. Fenntartja azon állítást, hogy sokkal több az adóalap, s ezért azt kíváná, hogy most ne emeljék a közköltőt.

Ha a jövő év április-május havában látjuk, hogy kevés a pótdó, utólag meglehet szavazni annyi százalékot, amennyi szükséges. Ezután egyes tételekkel foglalkozik. A költségvetést általánosságban sem fogadta el.

Dr *Moskovits* József az adóalap magasságát fejtegeti. A szétküldött kimutatás, hogy a többi városok több községi terheket viselnek, nem áll meg, mert a mi terheink nincsenek mind kimutatva. Az sem áll meg, hogy olyan nagy közköltőre van szükség. A főszámvevő mindig deficitet ijeszt a törvényhatóságot s az év végén mindig kedvező eredményt mutat, felemelt közköltő nélkül. A folyó év végén mutatkozó kiváló követelés befoly a jövő évben. Tehát egy nem létező hiányért nem kell közköltőt emelni. A városi tisztviselőknek megszavazott 15 százalék nem szünteti meg a drágaságot. Az iskolákra felvett összegnek az építkezésre vonatkozó részét nem kell egészben felvenni, mert csak az év folyamán építünk. Az államtól hajtsák be a járványkórháznál fennálló 65000 kor. tartozását. A szén ára emelkedett 50 százalékkal, tehát a villamosvasut az áramért többet köteles fizetni. Miért nincs ez kimutatva. A közköltő emelését nem fogadja el.

Balogh Döme általánosságban a költségvetés ellen beszél. A nehéz megélhetési viszonyokat egy kicsire szabott zsemlye bemutatásával igyekszik illusztrálni.

hogy a magyar királyság jelvényének megadjuk a történelmi használat által szentesített »szent« jelzést, megadjuk pedig ünnepélyes alkalmakkor mindig, egyébként pedig mindannyiszor, valahányszor a szent koronát és annak államjogi jelentőségét nyomatékkal kiemeljük, törvények címeiben, a szövetség jelentősebb részeiben stb.

Protestáns honfitársaink ebben semmi sérelmet sem találhatnak. A magyar történelem hagyományai épügy megőrizték a »szent« korona fogalmát, mint címerünk az apostoli kettős keresztet. Mindakettő összefort történelmünkkel, magyarságunkkal, egyiket sem lehet sérteni a magyar állam sérelme nélkül.

A »szent« korona fogalma, mint a törvények áttekintése is méltatja, a történelem folyamán fejlődött ki. Alapját, gyökerét a nemzeti hagyományokban bírja. Nemzeti hagyomány, hogy szent István a koronát és vele az országot isteni Gondviselés és szűz Mária különös oltalmába ajánlotta s nekik följánlta. Mint ilyen, Istennek följánlta tárgy, a szokásnak megfelelőleg joggal nevezhető szent koronának. Ez a korona szentek fejét ékesítette s ma is Isten oltára előtt, egyházi szertartás keretén belül tétetik a megkoronázandó király fejére. Ennek a koronázásnak része s így a koronával szoros összefüggésben van az a királyi eskü, amely már nem egyszer bizonyult a magyar alkotmány legerősebb biztosítékának. Es emellett »ősrégi magyar fölfogás az, mely államot a szent koronában látja jelképileg kifejezettnek.« (Nagy Ernő: Magyarország közjoga.) A haza szent fogalmát is jelképezi a korona, melynek viselője e szent korona, illetőleg a magyar királyi méltóság erejénél fogva »apostoli« címet viseli s az egyház körül jelenté eny főkegyuri jogokat gyakorol. Mindezek a körülmények teljesen jogossá teszik a történelem folyamán kifejlődött gyakorlatot, mely szent István koronáját szentnek nevezi

Krúger Aladár dr.

Moskovits Farkas teljesen helyesli Adorján Emil beszédét. Csak a végszükségben szavazza meg a pótdóemelését. Az adókievetésnél eszközölt hallatlan emelést vegyék figyelembe. Valami újat, fejlődést mutatna a költségvetés, szívesen megszavazná az emelést, de így nem.

Dr *Molnár* Imre helyesli Adorján bírálatát, de a támadásban subjektív álláspontjára helyezkedett. Nem fogadja el azt, hogy a város fejlesztésében nincs program. 20 év óta óriási a fejlődés. Megoldottuk vízvezeték, világítás, színház stb. s mindenki minden jogos szükségletét kielégítve találja. Idegenek fejezték ki itt elismerésüket a fejlődés felett. A gyors haladás vonja maga után, hogy többet kell fizetni. A város belső fejlődése a külső részén lakó szegények helyzetét is javítja a kereseti viszonyukat. Az elmúlt 10 évi fáradozás és áldozatkészség gyümölcsét a jövő fogja élvezni. Legyen bár népszerűtlen, de kimondja, hogy a fejlődés okozta szükségletek fedezése elől nem lehet kitérni; a közköltő emelésre szükség van s a 8 százalék emelést ő elfogadja.

Dr *Adorján* Emil reflektált az előtte szóló beszédére.

Dr *Kurländer* Ede kényszerhelyzetet lát, s nem lehet az emelés nélkül a budgetet összeállítani. Ez évben is 56000 koronával emeltük a tanügyi kiadásokat. Keresni kell a módot, hogy legalább most még el lehetne kerülni az emelést. Kísérletet kellene tenni a kártyaadó stb. behozatalával, addig hagyják el az emelést. Különben általánosságban elfogadja a költségvetést.

Gábel Jakab a fejlődést igazságtalannak találja. Nagy ellentét a bel- és külsővárosrész; sehol nincs a külváros olyan nyomoruságos, mint nálunk. A polgármestereket nem vezeték a külső részekre. Olyan állapotok vannak, amelyek a közegészséget veszélyeztetik.

Rimler Károly a mostani költségvetést nem a ma szülte, hanem a multak kényszerűsége hozta létre. Nem igazságos, hogy régi dolgokat hoznak fel a tanács bűnéül, holott csak hat éve munkálkodik ez a tanács. Adjának időt. A külváros érdekében sokat tettek. Hat év alatt többet köveztek, mint azelőtt 30 év alatt. Csillagváros kövezése is elő van készítve. Velencén a Bűdösárok akadály volt eddig, most ez is el van hártva. Programot kérnek. Elő van készítve a vízvezeték kibővítése, a csatornázás; ezt tudják. A drágaság ellen súlyozására nem képes, mert az világgkérdés. Megkísért mindent. Ezután a részletekre tért át, s ajánlja a költségvetés elfogadását.

Ragány János főszámvevő szólalt fel, ezután az elhangzott észrevételekre válaszolt.

Dr *Moskovits* József újból felszólalt előbbi állításának igazolására.

Dr *Adorján* Emil indítványozza, hogy a költségvetést általánosságban se fogadják el. Egyebekben bírálja a polgármester választát.

Elnöklő főispán 10 percre felfüggesztette a gyűlést.

Ezután szavaztak s általánosságban elfogadták a költségvetést s áttértek a

részletes tárgyalásra,

s a kiadások tételeinél.

Löwenstein Zsigmond indítványozta, hogy a közgyűléseken elhangzott beszédek pontos jegyzésére gyorsírókat alkalmazzon a város s e célra 600 koronát vegyenek fel.

A polgármester felszólalása után az indítványt elvetették.

Tovább tárgyalnak.

Hét órát mutatott az óra, mikor dr *Kasay* Kálmán indítványozta, hogy a közgyűlés folytatását másnapra halasszák, tekintettel az előrehaladott időre.

Glac Antal főispán szavazásra teszi fel az indítványt, de kéri, hogy azt mellőzzék s tárgyalják a költségvetést.

Tehát tárgyalnak tovább.

Dr *Adorján* Emil és dr *Moskovits* József több tételnél redukálni akarták a kiadásokat,

de a tisztviselők segélyével az indítványokat elvetették.

A községi pótdó megállapításánál dr *Adorján* Emil az alapul szolgáló állami adóösszeg felemelését indítványozza, hogy a pótdót ne emeljék most s ha szükséges lesz, pótlólag szavazzák meg a menyi kell.

Lukács Odön tanácsnok kimutatja, hogy a felvett állami adóösszeg reális.

Ezután szavaztak s 16 szóval 9 ellen, a 8 százalék közköltőemelését elfogadták.

Végül az alapok költségvetését fogadták el s este 8 órakor véget ért a közgyűlés.

A tisztújítás.

A holnapi naptól függ a hétfői és keddi tisztújítás. A függetlenségi párt és a szabadelvű párt akkor fogják megtartani utolsó értekezletüket.

A vidéken most javában folynak a korteskedések. A két párt óriási erőszakkal dolgozik, hogy jelöltjeit bevihesse.

Kint a vidéken folyó dolgok után itélve, mint már többször hangoztattuk, a leghevesebb lesz az árvaszéki elnök választása. Ebből a választásból a szabadelvű párt pártkérdést csinált, jóllehet ennek okszerű alapja nincs.

Szerkesztőségünkben járt egy megyebizottsági tag, aki annak idején elég tekintélyes szerepet játszott a szabadelvű pártban és a következőket mondotta nekünk:

— Nem tudom megmagyarázni magamnak, hogy a szabadelvű párt miért foglalt oly vehemens álláspontot Hranyczy Károly megválasztásával szemben. Én most semleges szemlélője vagyok a megyei életnek, állandóan figyelem annak minden kis mozzanatát. A pártot, melyhez én magamat is sorozom, mindig loyálisnak ismertem, azonban ennél az esetenél eltér ettől az utjától.

Hranyczy még attól az időtől tisztviselője a megyének, amikor még minden ügyrend igen primitív állapotban volt és akkor tisztes munkaerőre volt szükség, hogy a közkiválmaknak megfeleljen a hivatal és ő megfelelt. A szabadelvű pártnak mindig kitartó tagja volt és már csak azért is méltányolnia kellett volna a pártnak.

Tizenegy éve mint elnök működik Hranyczy az árvaszéknél és azóta mintha kicserélték volna azt a hivatalt. Az ő erélyessége, szorgalma és lelkiismeretessége olyan helyzetbe juttatta az árvaszéket, hogy méltán rászolgál a megye elismerésére. Mert voltak idők, mikor az árvaszéknél ezrével hevertek az elintézetlen ügydarabok s a közgyűlés egymásután adta ki megróvó határozatait, mire az akkori vezetőség a szolgabirokat és gyakornokokat rendelte be dolgozni. Mig ma elég az érdekelteknek oda állítani a legutóbbi évek számonkérő számláinak jelentéseit. Hogy pedig Hranyczy nem volt erélyes, ezt sem értem meg, mert hiszen erélyesség nélkül egyszerre megváltoztatni egy hivatalt nem lehet. Az erélyesség nem a fegyelmi ügyek halmazában rejlik csupán, ez csak az utolsó eszköz, melyhez csak akkor nyúl egy tisztviselő, ha már másképp nem tud eredményt elérni. Ezeket kívántam tudomásukra hozni csupán azzal a megjegyzéssel, hogy a szabadelvű párt tagjai nyugodt lelkiismerettel adják szavazatukat Hranyczyra.

Szociálista kongresszus.

Nagy lármával, óriási agitációval dolgozott a szociáldemokrata-párt vezetősége karácsony előtt, hogy az ünnep első napjára a megyei gárdából összezsúfolja a tagokat egy kongresszusra. Előzőleg a város háza közgyűlési termét akarták tanácskozási szék-helyül.

Később, mivel nem kapták meg a nagytermet megelégedtek a tüdőző laktanya termével pedig a következményekből itélve, elért volna az a kis összejövetel egy szakegyeleti helyiségben is.

A szociáldemokrata párt megalakulásakor a megyéből igen sokan jöttek be a kongresszusra, az elmúlt évben már jóval kevesebben és az idén az egész vármegye területéről két ember jött be hallgatni a párt nagyváradai vezéreit.

A kongresszus napján a vezetőség remélve látta, hogy teljesen egyedül állanak. A tábor nem akart növekedni, végre is mit voltak kénytelenek tenni, kineveztek tagokat a kongresszusra és létrejött a kinevezett kongresszus 65 emberből. Hatvanöt ember ezeknek is nagyrésze a helybeli vezetőségből állott.

A kongresszuson megjelent tagok vezetői tárgyalni akartak, de nem volt kivél. Keservesen panaszkodtak siratták a letűnt szép időket.

A kongresszuson *Weltner* Jakab dühében kénytelen volt a vezetőséget leszidni, mondván:

— Valljuk meg őszintén mi itt magunk között, hogy nem csináltunk egyebet mint lár-máztunk, kivonultunk, bevonultunk és sztrájkoltunk.

Ez nagyon őszinte vallomás volt, csak még azt kellett volna hozatennie, hogy nagyon drága pénzért vonulhattak ki, meg be.

Es ebből a kongresszus feléből még azt is megtudjuk egész nyíltan most már, hogy annyi pénz folyik be a vezetőség zsebeibe, hogy a busásan fedezett szükséges kiadásokon kívül még oiyasmikre is jutott pénz, amelyeknek elkönyveléséhez rosszak a nyomtatványok és ezen például *Rozvány* elvtárs sem képes eligazodni.

Bomlik a vörös tábor! A *Munkás Ujság* című lap megszüntetését is javosolták, mert ezáltal is csak a pénzt szedik a munkásoktól és mégis rá kell fizetni 370 koronát és még így sem ér semmit.

Nagy jelentőségű volt ez a kongresszus, mely a szocialista eszmék hatásának hanyatlását jelenti.

Olvasóinkhoz!

Tizennegyedik évfolyamát kezdi meg lapunk; nehéz évek állanak mögöttünk, nem kevesebbé küzdelmes a jövő. Ebben a tudatban bizalommal fordulunk olvasóinkhoz, kérve továbbra is támogatásukat, kérve lapunknak minél széles körben való terjesztését.

Minden előfizetőnk, az ujonnan belépők is, díjtalanul kapják ujévi ajándékul a

Keresztényszocialista

Naptárt,

mely gazdag tartalmával, sikerült illusztrációival előnyösen emelkedik ki a naptáriradalomból.

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre — — — — 16 kor.
Negyedévre — — — — 4 .

Helyben háshoz hordva:

Egész évre — — — — 20 kor.
Negyedévre — — — — 5 .

Vidékre postán szállítva:

Egész évre — — — — 24 kor.
Negyedévre — — — — 6 .

A TISZÁNTÚL
szekosztósága és kiadóhivatala

UJDONSÁGOK.

* Drágasági pótlék egy jegyzőnek.

A megyei és városi tisztviselőknél szokásos drágasági pótlékot ujabban a községeknél is behozták. Ez ideig már több helyen kaptak a községi alkalmazottak drágasági pótlékot. Legutóbb Kéty község szavazott Gencz János jegyzőnek 500 korona drágasági pótlékot. A község határozata jóváhagyás végett most érkezett meg a megyéhez.

* Megfelebbezett jegyzőválasztás.

Nagyléta községében október 23-án tartották meg a helyettes jegyzőválasztást, amikor *Rostás* János okleveles jegyző, aki pályázott nem lett jelölve. A választás ellen *Rostás* felebbezést adott be, melyre a székelyhidi főszolgabíró most tette meg igazoló jelentését. A jelentés szerint *Rostás* azért nem jelölte az elnökként szerep ő szolgabíró, mert *Rostás* ellen szolgálati szempontból kifogása volt.

* Feloszlott zugiskolák.

Még a nyár elején felszólaltunk az ellen, hogy Nagyváradon több zugiskola van, melyek nem felelnek meg a törvény követelményeinek. Ezen iskolák az ugynevezett cheiderekre vonatkozólag a hatóság annak idején el is rendelte, hogy az iskolákat addig, míg megfelelően nem rendezik és kellőleg fel nem szerelik, az illető fenntartók kötelesek bezárni. A rendőrség intézkedésére a hitközség lépett közbe és kérte a főkapitányt, hogy az iskola bezárását halassa el és ők a hatóság utasításai szerint fel fogják szerelni az iskolát. A rendőrség teljesítette a kérelmet és el is készítette a tervezetet, melynek elfogadására a hitközséget megidézte. A hitközség úgy látszik azonban, hogy csak elodázni akarte ezt az ügyet, hogy lassankint feledésbe menjen. Ez a terv azonban nem sikerült s a rendőrség mivel a hitközség figyelmen kívül hagyta idézéseit, meghozta határozatát, mely szerint a zugiskolák számszerint hat, január 1-től kezdődőleg lefognak záratni. A rendőrség ez intézkedése a napokban lesz kézbesítve az érdekelteknek.

* Kivándorlás Nagyváradról.

A viszavándorlás hullámai oly erősen letörték a kivándorlási kedvet, hogy most tizedrésnyi kivándorló van. Nagyváradról a folyó hóban mindössze két egyén vándorolt ki Amerikába. Ezek közül is egyet Fiumében már letartóztattak és visszaküldték Nagyváradra.

* A szabadiskola segélye.

A biharmegyei népnevelési egylet szabadiskolája kérelemmel fordult Nagyvárad városához, hogy az iskolát némi segélyben részesítse. A kérelemre a számvevőség most tette meg jelentését, mely szerint az iskola céljaira 200 korona segélyt javasol megszavazni.

* Az amerikai magyar bank megnyitása.

E hó elején végre megnyitott Amerikában a magyar bank. A pénzintézet megnyitását még októberre várták, azonban a pénzügyi válság ezt nem engedte meg. Hogy most megnyitott ez a pénzintézet, ez is nagy meglepetést kelt, mert ma a pénz olyan ritka jószág. A pénzintézet igazgatóságát amerikai és magyarországi tagokból áll. Az igazgatósági tagok között van a nagyváradai pénzügyi igazgató vezéralakja és pedig *Hoványi Géza* dr a Nagyvárad Takarékpénztár vezérigazgatója. Kivüle még több magyarországi tekintélyes férfi tagja az igazgatóságnak.

* Dr Hoványi Géza felolvasása.

A Kereskedelmi Csarnok estélyeinek sorozatán ma dr *Hoványi Géza* előadása szerepel »Az adóreformjavaslatokról«. Az előadás, mely iránt gen nagy az érdeklődés, este 8 órakor kezdődik; utána társasvacsora. Az estélyen vendégeket is szívesen látnak.

* Karácsonyfa-ünnepély Székelyhidon.

Székelyhidon az állami gyermekmenhelyi telepbizottsága *Kovácsnay* Marcel járási főszolgabíró kezdeményezésére szépen sikerült karácsonyfa-ünnepélyt rendezett, melynek sikerén kiváldólag dr *Stettner* Jánosné, dr *Penkert* Mihályné és dr *Nádai* Samuné urasszonyok és férjeik fáradságot nem ismerő kitartással buzgólkodtak. Az ünnepélyen szép számú közönség volt jelen és örömkönnnyek csillogtak a jelenlevők szemében, mikor az árva gyermekek igazi örömet láttak. Az ajándékok kiosztása után a főszolgabíró pár szót intézett a gyermekekhez és tápszülőikhez, azokat jómagaviseletre a tápszülőket elvállalt kötelességük buzgó teljesítésére nézve.

* Pásztorjáték Királydarócon.

A nagyváradai egyházmegyéhez tartozó *Királydaróc* községében az elemi iskola növendékei karácsony előestéjén igen szépen sikerült pásztorjátékot adtak elő. A játékon jelen volt az egész község. A játék rendezésének érdeme *Krisztik* János plebános érdeme.

* Uj postahivatalok.

Biharmegye Eradony községben »Eradony« elnevezéssel 1908. évi január hó 1-én postahivatal lép életbe. A postahivatal postamasteri kezelésben, teljes fel- és leadó szolgálattal és a postatakarék pénztár közvetítő hivatala gyanánt fog működni. Ugyancsak a fentemlített naptól az értarcsai is postaügynökséggé lesz alakítva, illetve az értarcsai postahivatalnak 1907. évi december hó 31-ével való megszüntetésével Értarcsán »Értarcsa« elnevezéssel 1908. évi január hó 1-én postaügynökség lép életbe.

* Aki százával hamisított váltót.

Ez év elején a véletlenség pattantotta ki *Berger* József kabai fakereskedőről, hogy a nagy hitelt élvező ember, akinek váltóit a budapesti, debreceni, nagyváradai, hajduszoboszlói, földesi, balmazújvárosi bankokban szó nélkül számították le, közönséges váltóhamisító, aki már évek óta manipulált a hamis váltókkal és százával el tudta helyezni azokat a bankokban, Sok hamis váltóval dolgozott; legmagasabb összegű 1200 koronás, de a legtöbb 300—600 korona közt van. Egész vaskos kötetre terjed a vádirat, amelyet az ügyészség most készített el. Ebből kiténik, hogy *Berger* összesen 127 darab váltót hamisított 68.068 korona 21 fillér értékben. A legtöbb váltót elfogadóként *Kohn* Lina, az 56 éves szélhámos felesége szerepelt, kibocsájtóként pedig *Bartha* Lajos, ifj. Bálint József stb. A váltókat ő csak forgatta. Oly nagy volt a hitele, hogy két aláírásra is kapott pénzt a bankoktól. Az érdekelt, illetőleg a károsult pénzintézetek a következők: Földesi közbirtokossági takarékpénztár Földes, Hajdumegyei takarékpénztár r. t. Hajduszoboszló Hajduszoboszlói takarékpénztár és Gazdasági bank r. t. ugyanott; Balmazújvárosi takarékpénztár Balmazújváros, Zsákavidéki takarékpénztár Zsáka; Biharmegyei takarékpénztár, Központi takarékpénztár részvénytársaság, a Biharmegyei kereskedelmi ipar és termény hitelbank részvénytársaság, Leszámitoló- és jelzálogbank részvénytársaság, Nagyváradai hitelbank, Polgári takarékpénztár és Nagyvárad népbank részvénytársaság Nagyvárad; Fővárosi takarékpénztár mint szövetkezet, Budapesti VII. kerületi kölcsönsegélyző egylet, Kereskedők és

iparosok hitelszövetkezete, Budapest—Erzsébetvárosi takarékpénztár, Fővárosi kereskedelmi hitelintézet, Országos korona takarékpénztár és leszámítoló takarékpénztár Budapest; Sárréti takarékpénztár egylet és sárréti népbank Berettyóújfalun. A végtárgyalás legalább 2 hétig fog tartani. Bergert dr Kardos Samu ügyvéd fogja védeni. A tanuk és károsok száma százon felül lesz.

* **Eljegyzés.** *Karsay* László, máv. alkalmazott eljegyezte *Gréplé* Ferenc posta- és táviráda altiszt kedves leányát, *Annuskát*.

* **Tifusz Berettyóújfaluban.** Berettyóújfaluban tifusz lépett fel szörvénnyesen. A veszedelmes betegség terjedésének megakadályozása végett a legszigorubb intézkedéseket tettek meg.

* **Jézus élete és halála** című remek mozgatókép csoportot az Uránia színházban a karácsonyi ünnepek mindkét napján óriási közönség nézte végig. Igen sokan bejöttek a vidékről is, hogy megtekinthessék a remek képsorozatot, amely oly fontosán tárja elénk az Űdvözítő életét és megrázó tragédiáját. Karácsony 2 od napján a városi árvaház 45 növendékeinek mutatták be a képeket s az Uránia tulajdoncsei kávéval és kalácsal megvendégelték a szegény kis árvákat, akikkel özv. Des Echerolles-Kruspér Sándorné urnő is jelen volt. A magasztos képsorozat újévig lesz műsoron.

* **Gyomronszurta a vejét** Tegnap délelőtt borzalmas kimenetele lett egy régi családi viszálynak Kisbárd községben. *Nermeste* Tivadar 26 éves odavaló munkásember már régebbi idő óta viszálykodásban él apósával *Katona* Tógyerrel. Tegnap délelőtt valami csekélység miatt megint összeszólközött a két ember. *Katona* Tógyer éppen evett a veszekedés előtt s a kés még ott hevert az asztalon. A civódás annyira ragadta a 65 éves embert, hogy a kést felkapva, azt vejének gyomrába dőfte, aztán elmenekült. A megszurtt ember gyomrából felesége húzta ki a kést. A Kisbárdon időző nagybárdi csendőrség azonnal keresésére indult a megszökött embernek, ezideig azonban nem járt eredménnyel. A súlyosan sérült embert beszállították a megyei kózkórházba.

* **Névváltoztatás.** *Braun* Sándor révi lakos családi nevét belügyminiszteri engedéllyel *Bodor*-ra változtatta át.

* **Találtak** egy erszényt némi pénztartalommal, továbbá egy tartály calcium-carbidot, egy vízmentes kocsiponyvát, a egy zálogjegyet. Igazolt tulajdonosaik átvehetik a rendőrség I. emelet 7. számú szobájában.

* **Legalkalmasabb** karácsonyi és újévi ajándéktárgyak, melyek maradandó értékkel bírnak, a legjutányosabban kaphatók *Szilágyi Géza* és *Társai* 18-utcai üzletében Nagyváradon.

A legizlésebb férfi-fehérművek nagy választékban ROTH M. utóda kalap- és uri divat üzletében.

* **Uj gőzmosóda.** Mosunk, festünk és tisztítunk férfi-, női és gyermek-ruhákat: hol? Az ujonnan megnyitott *Szabó-féle Hattyu Gőzmosóda*-ba és 16 év óta fennálló kelmefestő- és vegytisztító telepe: Körös utca 1. szám. Fiók-üzlet: Fő-utca, Bazár-épület. Telefon 767. Ruhák haza és vissza szállítva.

* **Kádár János** csemege-üzletében ajánljuk karácsonyfák és karácsonyfára való díszítések, szalon-cukorkák, csokoládé-alakok, déligyümölcsök, legjobb kivitelű bonbonnierek, nemkülönben a mélyen leszállított fűszeráruin kívül nemes kávé-fajait vételre, hol a nagyérdemű közönség pontos kiszolgálásban részesül.

x Óriási mennyiségű karácsonyi cukorkák és karácsonyfák érkeztek, melyek meglepő olcsó árban lesznek kiárusítva **PETROVICS MIHÁLY** fűszer- és csemege-kereskedésében Nagyvárad, Fő-utca, (Huzellával szemben).

SZÍNHÁZ.

A hét műsora

Szombat: San-Toy.

Vasárnap: este Varázskeringő, délután Vig Niebellungok.

Hétfő: Válás után.

Kedd: Orfeusz a pokolban. (Kezdeté este 7 órakor.)

San-Toy.

Lejárt a táncoperettek virágkora; most már csak úgy vesszük elő egyiket-másikat, mint a préselt virágot: inkább emlékeztetőnek, mint élvezetből. A San-Toynál sem az már a közönség hangulata, mint volt pár év előtt, a bemutatónál, mikor Csuli ur és Dudley kisasszony még képes-levelezőlapokra is kerültek. Ma más szemmel nézzük és bizony inkább kuplék laza egyvelegét, táncal tarkítva, látjuk benne, mint operettet. Hanem azért volt derűtség, taps bőven, kivált a karzatról. Az egész közönség tetszését megnyerték a diszletekben történt felújítások; izlés és áldozatkészség tanúságai.

Az előadás színvonalon állott. *Károlyi* Leona a címszerepben kedves és ügyes játékkal aratott tapsokat; táncai is sikerültek, kivéve a papucstáncot, amely — talán magas termete miatt — nem hatott a kellő bájjal és kecsességgel. Hangja volt máskor szebb is, jobb is, igaz, hogy kevés volt az énekszerepe. *Tábori* Frida (Dudley) sikkesen táncolt, de énekére nem sok gondot fordított, pedig erre az ő hangja mellett szükség volt. *Bércsi* a régi jó kacagató Csuli, a kin lehetetlen nem mulatni; még a nem csekély mérvben gyöngye kuplékba is tudott előadásával komikumot vinni. A többi szerepben *Hajnal*, *Krasznai*, *Lányi Edit* és *Szántó* arattak több kevesebb sikert. Külön kiemelendő a kisebb szerepek közül *Simon* *Mariskáé*; az amazon káplárt igazi k. und k. káplár tempókkal tudta kiszínezni.

Közönség szép számmal, a mi az operettek vonzerejét tanúsítja a pénztár irányában.

Vasárnapi bérletek.

Régi tapasztalat már, hogy a vasárnapi előadásoknak megvan a rendes közönsége. Nagybörészt azok a családok látogatják vasárnap este a színházat, akik hétköznapokon a bérletek miatt páholyokhoz nem juthatnak. Aki figyelmesen megnézi hétről-hétre a vasárnapi publikumot, a páholyokban és a zsöllyékben intelligens, uri közönséget lát. Szinte törzsvendégeivé váltak a szezon folyamán a vasárnapi előadásoknak. Az igazgatóságuk éppen ezért igen talpraesett, praktikus ötlete támadt, mikor a vasárnapi publikumot ugyanazokban az előnyökben óhajtja részesíteni, amelyeket a hétköznapok látogatói kapnak. A színházban legközelebb életbe lép a vasárnapi bérlet. Az igazgatóság a nagybérlet tartamára — vagyis január 12-től május 25-ig — husz vasárnapi előadásra — bérletet nyit ugyanazokkal a feltételekkel, mint a rendes bérletek kiadásánál. Nagypáholy 168 korona, földszinti és emeleti páholy 144 korona, zsöllye

36 korona és körszék 28 kor. 80 fillér mind a husz vasárnap esti előadásra. Bérelni lehet a színházi pénztárnál december 31-től kezdve naponta délelőtt 10—12-ig, délután 3—5-ig. A bérleti díjat előre egyszerre kell lefizetni. Kétségtelen, hogy a nagyvárad színházlátogató közönség jórésze örömmel veszi tudomásul ezt az időszerű, szükséges újítást és megragadja az alkalmat arra, hogy olcsóbb árak mellett jusson rendszeresen a vasárnapi esték élvezéséhez.

ÁVIRATOK.

Wekerle bécsi utja.

Budapest, dec. 27. *Wekerle* Sándor miniszterelnök szombaton délután Bécsbe utazik, vasárnap délelőtt kihallgatáson lesz a királynál, hogy szentesítse a kvótáról, a külföldi kereskedelmi és forgalmi viszonyok szabályozásáról és a konzuli biráskodásról szóló törvényjavaslatokat, melyeket a főrendiház holnap délelőtt fog elfogadni, és még délután formális ülésen a képviselőház elintézi.

Hercegi eljegyzés.

Berlin, dec. 27. A jelenlegi Heidelbergben tanuló *Altonz* bourboni herceg küszöbön lévő eljegyzését *Beatrix* koburgi hercegnővel, melynek a híré a koburgi főmarsalli hivatal eleinte megcáfolta, most mégis megerősítik. A herceg tegnap Kóburgba érkezett. Az eljegyzést legközelebb hivatalosan közlésezzik. A menyasszony husz. a vőlegény 24 éves.

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 27.

Oszták hitelrészvény	—	—	626.25
Magyar hitelrészvény	—	—	734.75
Leszámítoló bank	—	—	463.—
Rimamurányi	—	—	509.25
Oszták m. államvasuti részv.	—	—	644.50
Közuti vasut	—	—	528.50
Városi villamos vasut	—	—	282.50

A gabonatőzsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 27.

Buza okt.	50 kilogrammonként	12.57
Buza apr. 1908	—	11.91
Rozs apr.	—	11.81
Zab apr.	—	8.51
Tengeri máj. 1908.	—	7.32

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1907. dec. 27.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	109.25
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	92.—
Magyar koronajáradék	—	—	81.25
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	92.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	95.—
Magyar nyerevény sorsjegy kölcsön	—	—	185.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	140.—
Oszták járadék papírban	—	—	91.57
Oszták járadék ezüstben	—	—	96.50

Osztrák járadék aranyban	— —	113.75
Osztrák korona járadék	— —	95.25
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	— —	1780.—
Magyar hitelbank-részvény	— —	733.50
Osztrák hitelbank-részvény	— —	626.50
Osztrák magyar államvasuti részvény	— —	693.50
20 frankos (Napoleon) dör	— —	19.20

NYILTTÉR.

Névjegyek

a legcsinosabb kivitelben és
legjutányosabb árban készülnek
a Szent László nyomdában.

Értesítés.

Miután üzletemben a fő
súlyt csakis az uri divat,
kalap, fehérenemű és nyak-
kendőre fektetem, ez al-
kalommal bezárólag dec-
hó 31-ig a többi cikke-
ket u. m.: divatos mellé-
nyek, cipők, bőrárak, pénz-
és szivartárcák, utazó-
bőröndök Plaidek kocsi-
takarók minden elfogad-
ható árban ki lesznek
árusítva

Lukács Aladár

fehérenemű- és kalapspecialista
Telefon 516. **** Rákóczi ut.

Kelemen Béla

könyvkötészete

NAGYVÁRAD,
Nagypiac-tér,
(Andrényi-palota.)

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

86

— Nem, nem . . . És kérem ne kérdezen tőle semmit — mondta Hugó, pénzdarabot csuszatva a sujtásos sapkájú férfi kezébe. — Gyűlölöm az uti ismeretségeket. El van intézve a dolog, ugy-e?

A szolga tiszteletteljesen meghajolt, de ez nem gátolta meg őt abban, hogy a bőkezű vendég távozása után, ezt a megjegyzést ne tegye magában:

— Meghiszem azt! Kissé drága lenne neki a gróf kerékpárja . . . Nem is csodálom . . . ha valaki ilyen géppel karikázik . . .

Es a szolga megvetően rakta el a d'Ambarés által Nizzában bérelt gépet.

Hugó elgondolkozva haladt át a szálló kertjén, anélkül, hogy benyomásait Lauriollal közölte volna.

Csak mielőtt elvált tőle, hogy belépjen a szálló éttermébe, mondá:

— Tudjon ki mindent gróf Almado felől — olyan erősen, komolyan mondta ezt, hogy az ügynök megdöbben. — Talán találkozni fogok vele most a table d'hôte-nál. Ha nem, igyekezzék megtudni, hol találkozhatnék vele.

— A játéktérben, ismétlem önnek uram. Ez a legjobb hely, hogy az ember valakit észrevélenül megfigyeljen . . .

— Helyes. Kis idő múlva találkozunk a kaszinó terraszán.

— Van belépti jegye, uram?

Hugó a fejével intett igent és érezte, hogy elpirul. Ugy tetszett neki, hogy az a körülmény, hogy belépti jegye van, elárulja tisztí voltát.

Lauriol nagyon könnyen felfedezhette volna ezt. De mindaddig egyéb dolga volt. Célit érni megbízásában és valami jutalmat nyerni fontosabb volt előtte. Ez a kerékpárlopás nem nagyon izgatta a fantáziáját. Aztán még nem mert balsikerű kalandja óta ez a név nagy varázserővel bírt rája. De mióta az állítólagos Huguet arckifejezését a kerékpár megvizsgálása után megpillantotta, az ügynök gondolni kezdte, hogy a bicikli-ügy alatt mélyebb érdek is rejlik.

— Kétségtelen, hogy dacára a gép befényezésének, ez az ur felismerte a kerékpárját — hányna meg magában az eseményeket Lauriol. — De, cristin! nem döbbenhetett volna meg jobban akkor sem, ha a kést fedezi fel, amivel a kedvesének a nyakát vágta el! Nem kerékpárról van itt szó, hanem asszonyról . . . vagy ne érdemeljen meg többé a Pince-cour elnevezést.

Két órával később, Hugó a kaszinó játéktérnek egyikében, ahol trente et quarante-ot játszottak, egy sarok-diványon ült. A szórakoztató látvány dacára kissé unatkozott. A játékosok és kíváncsiak eme tömegében, ahol a legkülönösebb típusok tolongtak, egy arc sem érdekelt, ami nem hasonlított egy kevésbé a kalandoréhoz, akit Lauriol leírt előtte.

Az ügynök hasonlóan Almadót kereste mindenütt; azonnal jelentenie kellett kliensének, mihielyt feltalálta őt. De multak a negyedórák és ő csak nem tért vissza a katonatiszthez. Miután több izben elment mellette, jelentőségteljes pillantást vetve Hugóra, Lauriol lassanként elbátortalanodott és végre vissza sem tért többé a terembe.

Hugó azonban nem merte elbagyni helyét. A türelmetlenség és kimerültség mindinkább türelmetlenné tették előtte az idegen arcok folytonos elvonulását, a zárt levegő nyomasztó érzetét, az ismeretes szavakat, melyeket monoton orrhángon ismételték a croupierk: »Faites vous jeux messieurs . . . Le jeu est fait. Rien ne va plus«. (Tegyenek uraim . . . A játék áll. Mi sem érvényes többé.) Csend lett.

Az eltorzult arcok szorongva nyultak előre. Aztán hallatszott a végzetes mondat: a véletlen által megjelölt szám, melyet eme szavak követték: »Rouge, pair et passe« (Vörös, páros, nyert.) Vagy ellenkezőleg »Noir, impair et manque«. (Fekete, páratlan, vesztett.) És ez százszor is felhangzott, ismétlődött így, egyenlő időközökben, mintha csak szédületesen forgó kerék lenne.

Unott kábultságában elmerülve, Hugó hirtelen felugrott, mintha villámáram érte volna.

Két fiatal nő lépett a terembe és sietett a játékasztalokhoz.

E két nő közül Hugó csak egyet nézett; tekintetét nem tudta levenni róla.

— Almodom? . . . Hiszen ez Melina, unokatestvérem komornája! Hogyan? . . . Elhagyta volna Reginet? . . . De nem . . . tévedek, Melina barna volt . . . Pedig mégis övé ez a kicsi macska-arc . . . ezek a gesztusok . . . Ez a hasonlat igazán bámulatos! . . .

A katonatiszt előtt Melina átalakulása teljesen ismeretlen volt. Ha legkevésbé is sejtette volna azt, nem habozott volna annyira a felismerésénél. De Regine bizonyára sohasem értesítette volna őt komornája esetéről. Először, mert ok nélkül sohasem fedte volna fel egy szegény leány eltévelyedését, mikor a lehetőség nem volt kizárva, hogy még jó utra térhet. Aztán az unokatestvérehez intézett levelekben, személyes kellemetlenségeitől egészen független dolgokat tárgyalt. Mert vele a magának kitűzött probléma megfejtését vitatta: vagyis a férjétől örökölt vagyont és saját tevékenységét mi módon áldozhatná valami jótékony intézménynek.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

V. A. Azt hittük, jobb vers lesz, különben nem fizetünk volna a bérmentetlen levélért 12 fillért. Ady és borzas iskolája gyönyörködnek a ringó éjéről vett hasonlatban, más nem. Máskor jobb verset kérünk — s azt is bérmentve.

Szigligeti-Színház.

Ma, szombaton, december 28-án, színre kerül:

San-Toy.

Kinai látványos daljáték 3 felvonásban.

Helyárak: Nagypály 14 korona, Földszinti első emeleti páholy 12 kor. Masodemelet páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Korszok 2 k r. 40 fill. Lámlásszék, 2 kor. Erőlyűlés 1-ső sor 1 kor. 20 fill., közéj 2-ik sor 1 kor. Erőlyűlés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzat állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a nérházzal szemben, d. e. 10-től fél 1 óráig, d. u. fél 4-től 6-ig. Esti pénztárnál 7 órakor.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, vasárnap december 29-án két előadás.

Délután 3 órakor, félhelyárak mellett színre kerül:

Helyreasszony.

Népszinmű 3 felvonásban.

Este fél 8 órakor, rendes helyárakkal, bérletszűnetben színre kerül:

VARÁZSKERINGŐ.

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKICS GYULA

Szives meghívás.

Ideiglenes üzlethelyiségeinkből **átköltözünk véglegesen Bémer-tér, Pannónia mellett**, a Központi Takarékpénztár új palotájába.

Tisztelettel felkérjük a t. vevőközönseget egy **próbavásárlással** meggyőződni arról, hogy

jobban, olcsóbban

sehol nem lehet vásárolni, mint nálunk.

Női ruhaszövetek, vászon és asztalneműekben

a legújabbakat adjuk.
jutányosabban, mint bárhol.

Szőnyeg, függönyökben

és egyéb cikkekben
állandó alkalmi vételek.

Nagyobb bevásárlásnál a legkedvezőbb
fizetési feltételek.

Mosó árúért teljes felelősséget vállalunk.

Kevésbé tehetős emberek kimaradt gyermek- és női felöltőket 2-50, 3, és 4 forintjával vehetnek amíg a készlet tart.

Midőn még hálás köszönetünket fejezzük ki is eddigi támogatásért, kérjük azt részünkre új üzlethelyiségünkben is fenntartani.

Kiváló tisztelettel

Wallerstein Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannónia mellett.

NAGY VÁLASZTÉK
női és gyermek felöltőkben.

Hirdetmény.

A Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank f. évi május hó 16-án tartott rendkívüli közgyűlésében elhatározta, hogy

140 frt. névértékű régi részvényeit

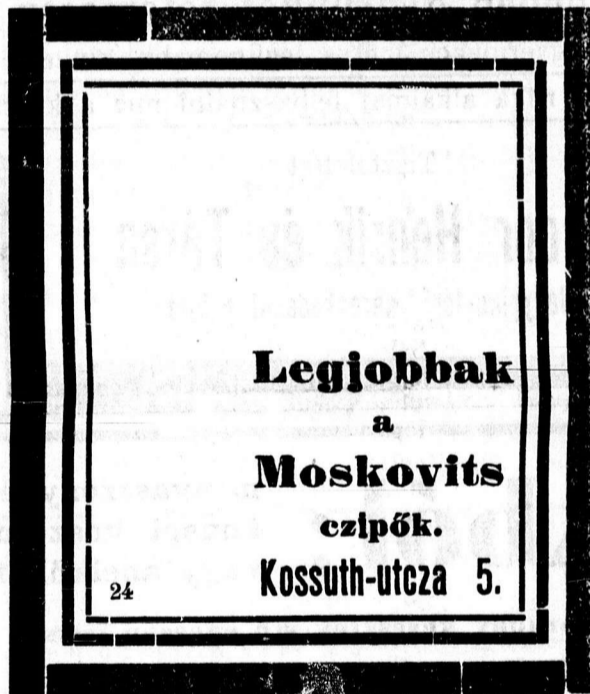
300 korona névértékről

szóló

új részvényekre cseréli ki.

Felhívjuk tehát a részvényeseinket, hogy **régi részvényeiket** vagy a már beszolgáltatott régi részvényekről kapott **letéti elismervényeket** épügy az ujonnan jegyzett részvényekről szóló ideiglenes részvény elismervényüket kicserélés végett hozzánk mielőbb beszolgáltatni sziveskedjenek, melyek ellenében a megfelelő új részvényeket azonnal kiadjuk.

BIHARMEGYEI KERESKEDELMI, IPAR ÉS TERMÉNYHITELBANK.

3150—1907. sz.

Árverési hirdetmény.

Biharmegye magyarcsékei járásában fekvő Szelistye-Száldobágy község volt urbéresinek erdejében rendkívüli kihasználásra engedélyezett mintegy 29,2 kat. holdnyi területen körülbelül 1336 köbm. tölgyműfa és 648 köbm. lölgytüzifa, mely fatömeg 13,345 koronára becsültetett. 1908. évi január hó 15-én d. e. 10 órakor Szelistye-Száldobágy község-házánál írásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árverésen el fognak adni.

Kikiáltási ár 35,046 korona, melyen alól a faanyag eladni nem fog. Bánatpénz 3505 kor. A keltsen bélyegzett és bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatok, alólirott, mint az árverés vezetésével megbízottnál nyújtandók be. Szabálytalanul felszerelt, vagy utóajánlatok nem fogadtnak el.

Az árverési feltételek, a belényesi m. kir. járási erdőgondnokságnál, a vármegye-házánál s alólirott járási főszolgabírósnál a hivatalos órákban megtekinthetők.

Magyarcséke, 1907. évi dec. 20.

Dr. Halász Elemér,
h. főszolgabíró.

Hirdetmény.

A berettyóújfalusi róm. kath. egyház kántortanítói állomására pályázatot hirdet. Javadalma természetben járó lakáson és kerten kívül a hitközségtől évi 330 korona, mely összeg kiegészítésére állami segély lesz mielőbb igénybe véve. Míg az állami segély folyósítása megkezdődik, addig a nagyváradi Püspök ur önméltósága egészíti ki a jelzett összeget 700 koronára.

A pályázók okmányaikkal kellőleg felszerelt kérvényeiket Berettyóújfalusi róm. kath. plébánia hivatalához adják be 1908. január 8-ikéig. A kérvények az Iskolaszékhez intézendők. A kántorpróba s egyuttal választási ideje január 11 (szombat) d. e. 10 órája, mely alkalomra személyes megjelenés szükséges.

A megválasztott kántortanító megerősítése után azonnal köteles állását elfoglalni.

Berettyóújfalusi, 1907. december 26.

dr. Tóth Lajos
iskolaszéki elnök, plébános.

ÉRTESITEM

tisztelettel a n. é. közönseget, hogy

üveg, porcellán, díszmü,
china-ezüst,

konyhafelszerelési cikkek

és képkert

bizományi raktáramat

Olaszi, Rákóci-utcán (Kiss Dávid és Tsa
dohánytözsdejével szemben) Orsolyák házában

megnyitottam.

Szives pártfogását kérem. Teljes tisztelettel

BLUM GÉZA.

Uj üzlet! Uj üzlet!

Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodával szemben.

Állandó raktár: háló, ebédlő uri szoba és szalon berendezések, mindennemű modern styl szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok reudkivül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak.

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen.

Minthogy egy budapesti fűző-üzlet megvásárlása által azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy a **legelegánsabb**

**fűzőket,
fűzővédőket,
Diana-öveket**

félárért árúsíthatom, miért is az érdeklődők figyelmét van szerencsém felhívni.

Legalkalmasabb újévi ajándék!

Tisztelettel

Rosenzweig Róza

mellfűző-gyár.

